

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

©Повстяна А.С., 2011

Бюджет є важливим інструментом держави, за допомогою якого вона формує економічний та соціальний потенціал. Право кожної адміністративно-територіальної одиниці на економічну самостійність неможливе без наявності у кожного органа влади власного бюджету і права його складання, затвердження і виконання без втручання ззовні. А це означає, що кожен орган влади має володіти своїми фінансовими джерелами, достатніми для організації управління економікою і соціальною сферою на своїй території, тому бюджет перетворюється на потужний засіб впливу на громадську думку, спрямованість соціальних перетворень та розвиток політичних подій у державі.

З подальшим розвитком демократії в Україні формується і нове розуміння сутності бюджету, коли акцент робиться на результативність розподілу бюджетних ресурсів, на ступень якості та корисності наданих послуг для кожного пересічного громадянина.

Організація процесу управління місцевими фінансовими ресурсами потребує пошуку раціональних схем бюджетного менеджменту, зокрема вдосконалення методів бюджетного планування.

Одним з прогресивних методів державного управління, який, передусім, дозволяє підвищити прозорість та ефективність використання бюджетних коштів, є програмно-цільовий метод. Актуальність питання щодо використання програмно-цільового методу при плануванні місцевих фінансових ресурсів полягає в тому, що потреба у видатках, зазвичай, перевищує реальні можливості у формуванні доходів, тому постає питання ефективного використання обмежених бюджетних коштів.

Сама ідея програмно-цільового методу полягає у тому, щоб зосереджувати увагу не тільки на існуючих ресурсах, а й на тому як найефективніше їх використовувати з метою отримання конкретних результатів.

Особливістю програмно-цільового методу формування бюджетів є запровадження нового механізму управління видатками бюджету, хоча для успішного запровадження цього методу необхідно, щоб програми були забезпечені реальними джерелами фінансування.

Основною ідеологією такого методу є те, що вкладені фінансові ресурси мають працювати на результат.

На нашу думку, ми повинні визначити саму суть вищезазначеного методу. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі – це система планування та управління бюджетними коштами в середньотерміновій перспективі, спрямована на розроблення та виконання бюджетних програм та підпрограм, орієнтованих на кінцевий результат. Виходячи з сутності даного методу, ми можемо стверджувати, що увага зосереджується не стільки на розвитку мережі та утримання штатів установ, а перш за все на результатах виконання програм. Для визначення результативності програм розробляється низка показників, за допомогою яких можна оцінити результати використання фінансових ресурсів.

Такий підхід забезпечує більш високий рівень прозорості бюджету та допомагає платникам податків отримати інформацію про фактичні результати надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів, а за умов належного застосування програмно-цільового методу дає можливість досягти основної мети, що полягає в ефективному розподілу фінансових ресурсів.

В новій редакції Бюджетного кодексу вперше було визначено застосування зазначеного методу в бюджетному процесі не тільки на рівні державного бюджету, а й на рівні місцевих

бюджетів. В статті 20 Бюджетного кодексу окреслені особливі складові програмно-цільового методу, порядок здійснення оцінки ефективності бюджетних програм, порядок використання коштів бюджету за бюджетними програмами, а також порядок складання прогнозу бюджету на наступні за плановим два бюджетних періоди.

Також хочеться окреслити новаційні ознаки, які передбачаються при впровадженні даного методу: по-перше, це середньострокове планування. Для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку процес бюджетного планування не обмежується однорічною перспективою – бюджетні показники розраховуються на декілька наступних за плановим прогнозні роки. По-друге, увага на результатах. Перенесення акценту з утримання наявної мережі бюджетних установ на результати їх діяльності. Забезпечення оптимального співвідношення бюджетних видатків з досягнутими результатами. По-третє, відповідальність. За кожним учасником бюджетного процесу закріплено повноваження щодо ефективного витрачання бюджетних коштів. Кожен учасник несе відповідальність за свої дії або бездіяльність на кожній стадії бюджетного процесу. По-четверте, прозорість бюджетного процесу. Залучення громадськості до участі в бюджетному процесі шляхом підготовки та проведення громадських слухань з питань діяльності місцевого самоврядування та бюджету.

Ми вважаємо, що програмно-цільовий метод можна порівняти з бізнес-планом, підготовка якого є обов'язковим кроком для залучення інвестицій, а саме бюджетних коштів. Аналізуючи переваги програмно-цільового методу планування фінансових ресурсів місцевих органів влади, не можна не відмітити і складності - це недостатність спеціально підготовленого персоналу, особливо на рівні районів, сел, селищ, недооцінка поставлених завдань, а також відсутність підтримуючих інформаційних систем.

Але враховуючи вищезазначене, запровадження програмно-цільового методу складання бюджету є істотною зміною в бюджетній ідеології, оскільки змінює характер розроблення та реалізації фінансово-бюджетної політики – наголос переноситься із забезпечення виконання зобов'язань на забезпечення ефективності використання бюджетних коштів. Необхідним напрямком впровадження даного методу на рівні місцевих бюджетів повинне стати вивчення зарубіжного досвіду, таких провідних країн як США, Великобританії, Австралія. Це, своєю чергу, надасть змогу ефективно управляти бюджетними ресурсами та досягати бажаних результатів.

1. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / кол.авторів (заг.редакція, передмова Ф.О. Ярошенко). – К.: Зовнішня торгівля; УДУФМТ, 2010. – 592 с. 2. Буряк П.Ю., С.М. Дорошенко Програмно-цільовий метод як основа вдосконалення планування показників соціальної сфери // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. Вип..20.7. – С.84-90. 3. Управління державним бюджетом України / Підручник за загал.ред. М.Я. Азарова. –Київ., 2010. – 815 с.